

BESLUT
2019-03-18

Dnr Ö 27-2018

KLAGANDE

Institutet för framtidsstudier
Box 591
101 31 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Regionala etikprövningsnämnden i Stockholms beslut den 8 november 2018, dnr 2018/2042-31/5, se bilaga

Projekttitel: Värderingar och självskattad hälsa – hur påverkas de av integrationsinsatser i det mångkulturella Sverige?

SAKEN

Prövning enligt lagen (2003:460) om etikprovning av forskning som avser människor (etikprövningslagen)

ÖVERKLAGANDENÄMNDENS BESLUT

Överklagandenämnden för etikprovning ändrar inte det överklagade beslutet.

BAKGRUND

Projektets syfte uppges vara att studera hur och varför kulturella värderingar hos invandrare förändras över tid och hur förändringen påverkas av interventioner som syftar till att öka nyanlända migranternas sysselsättning och etablering på arbetsmarknaden. Studien är särskilt intresserad av värderingar kopplade till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Projektet ska genomföras genom en datorassisterad enkätstudie med cirka 6 000 deltagare varav hälften utgör en kontrollgrupp. Etikprövningsmyndigheten har – under oenighet – beslutat att inte godkänna den forskning som avses med ansökningen. Som skäl för beslutet uppgavs bl.a. att ett antal frågor i enkäten kan upplevas kränkande och uttrycker en fördomsfull syn på invandrades värderingar. Syftet med etikprövningslagen är att skydda den enskilda människan och respekten för människovärdet vid forskning (1 §). Forskningen får godkännas bara om den kan utföras med respekt för människovärdet (7 §). Vid en sammanvägd bedömning enligt 9 § etikprövningslagen ansåg myndigheten att riskerna för forskningspersonernas personliga integritet inte uppvägs av forskningens vetenskapliga värde och att forskningen därför inte ska godkännas.

Klaganden utvecklar sin talan och anför att man i forskningens genomförande kommer att minimera de risker som projektet kan tänkas medföra. Forskargruppen har stor erfarenhet och kompetens inom området och har tidigare framgångsrikt genomfört ett antal studier inom området. Enligt forskargruppens uppfattning är den förväntade kunskapsnyttan stor samtidigt

BESLUT
2019-03-18

Dnr Ö 27-2018

som riskerna för forskningspersonerna är närmast obefintlig om forskningen genomförs som planerat.

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Enligt projektbeskrivningen planerar forskargruppen att samarbeta med Arbetsförmedlingen för att studera nyanlända invandrades hälso- och värderingsförändring med hjälp av en experimentell design. Arbetsförmedlingen uppger genomföra en interventionsstudie i vilken deltagarna kommer att slumpmässigt tilldelas en av tre grupper: 1) "Svag intervention", 2) "Stark intervention" och 3) en kontrollgrupp för vilken insatsen är densamma som Arbetsförmedlingens vanliga praxis. Alla deltagare i Arbetsförmedlingens studie kommer att tillfrågas om deltagande i det forskningsprojekt som etikprövningen nu gäller. Den aktuella forskningen utgör således en sidostudie till Arbetsförmedlingens projekt. Överklagandenämnden har därför begärt komplettering både beträffande Arbetsförmedlingens projekt och beslut beträffande etikprövning av detta. Det har därvid framkommit bl.a. att Etikprövningsmyndigheten – efter att ha inhämtat kompletterande upplysningar – godkänt den forskning som avses med Arbetsförmedlingens projekt.

Enligt 7 § etikprövningslagen får forskning godkännas bara om den kan utföras med respekt för människovärdet. Enligt lagmotiven kan någon entydig avgränsning av vad som bör betraktas som en integritetskränkning inte göras (prop. 2002/03:50 s. 98). I den nu aktuella forskningen ställs ett antal enkätfrågor som typiskt sett får betraktas som kränkande av forskningspersonerna. Det finns därför – enligt etikprövningslagens bestämmelser – inte förutsättningar att godkänna den forskning som avses med ansökningen.

Överklagandenämndens beslut får enligt 37 § etikprövningslagen inte överklagas.

Detta beslut har fattats av Karin Almgren, Peter Höglund, Kjell Asplund, Anders Brändström, Ann Wennerberg, Bengt Gustafsson och Lena Näslund efter föredragning av Peter Höglund. Vid den slutliga handläggningen har dessutom ersättarna Carina Gunnarsson, Elina Mäki-Torkko, Elena Namli, Bimbi Ollberg och Birgitta Hübinette samt kanslichefen Jörgen Svidén och administrativa sekreteraren Eva Kaaman Modig deltagit.

På överklagandenämndens vägnar

Karin Almgren
Ordförande

Ordförande

Agneta Eberhardt

Ledamöter med vetenskaplig kompetens

Jenny Cisneros Örnberg (*statsvetenskap*), deltar inte i ärendena 2018/2017, 2018/2018, 2018/2021

Gunnel Backenroth (*psykologi*), deltar inte i ärendena 2018/2028 och 2018/2030

Stefan Fors (*socialgerontologi*)

Sven Ove Hansson (*filosofi*)

Gert Helgesson (*medicinsk etik*)

Jerzy Sarnecki (*kriminologi*)

Sten-Åke Stenberg (*sociologi*), deltar inte i ärende 2018/2018

Marianne Sundström (*nationalekonomi*), deltar inte i ärende 2018/2018

David Titelman (*psykologi*)

Ledamöter som företräder allmänna intressen

Anders Bergstrand

Katariina Güven

Margaretha Herthelius

Margareta Hamark

Administrativ sekreterare

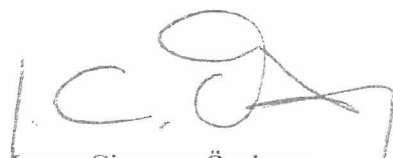
Helena Hallgren Lönn

§ 1 Ordföranden förklarar sammanträdet öppnat.

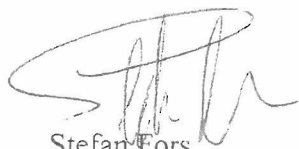
§ 2 Ansökningar om etisk granskning av forskningsprojekt, se **Bilaga**.

§ 3 Ordföranden förklarar mötet avslutat och meddelar att nästa sammanträde i avdelning 5 äger rum torsdagen den 13 december 2018.

Agneta Eberhardt
Ordförande

Jenny Cisneros Örnberg
Protokollförare, vetenskaplig sekreterare

Sten-Åke Stenberg
Protokollförare, vetenskaplig
sekreterare ärendena 2018/2017,
2018/2021

Stefan Fors,
Protokollförare, vetenskaplig
sekreterare ärende 2018/2018

Diarienummer:
2018/2042-31/5
Föredragande:
Gert Helgesson

Sökande: Institutet för framtidsstudier
Behörig företrädare: [REDACTED]
Projekt: Värderingar och självskattad hälsa - hur påverkas de
av integrationsinsatser i det mångkulturella Sverige?
Forskare som genomför projektet: [REDACTED]

BESLUT

Nämnden avslår ansökan.

MOTIVERING

Projektets syfte är att studera hur och varför kulturella värderingar hos invandrare förändras över tid och hur förändringen påverkas av interventioner som syftar till att öka nyanlända migranternas sysselsättning och etablering på arbetsmarknaden. Studien är särskilt intresserad av värderingar kopplade till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Projektet ska genomföras genom en datorassisterad enkätstudie med ca 6000 deltagare varav hälften är kontrollgrupp.

Etikprövningsnämnden anser att ett antal frågor i enkäten kan upplevas kränkande och uttrycker en fördomsfull syn på invandranes värderingar. Syftet med etikprövningslagen är att skydda den enskilda människan och respekten för människovärdet vid forskning (1 §). Forskningen får godkännas bara om den kan utföras med respekt för människovärdet (7 §). Vid en sammanvägd bedömning enligt 9 § etikprövningslagen anser nämnden att riskerna för forskningspersonernas personliga integritet inte uppvägs av forskningens vetenskapliga värde. Forskningen ska därför inte godkännas.

Jenny Cisneros Örnberg och Agneta Eberhardt reserverar sig och anser att sökande i första hand ska komplettera ärendet.

Hur man överklagar, se särskild information.